

PERSBERICHT

Organisatie Werkgroep Verder,
Nabestaanden na Zelfdoding
Adres Beertsestraat 21 – 1500 Halle
Tel 02 361 21 28
Fax 02 361 77 17
E-mail info@werkgroepverder.be
Website www.zelfdoding.be/
 www.werkgroepverder.be
Aantal pag. 4
Datum 27 mei 2009

Met de steun van de Vlaamse
Gemeenschap

Zelfdoding in de Vlaamse pers voor en na de invoering van de mediarichtlijnen 'Als journalist kan je levens redden'

Media kunnen levens redden door op een accurate en gepaste manier te berichten over zelfdoding. Dat is het goede nieuws. Het slechte nieuws daarentegen is dat bepaalde vormen van berichtgeving drempelverlagend kunnen werken voor suïcidale mensen. Zij kunnen inspiratie halen uit de mediaboodschappen en het gedrag dat wordt afgebeeld imiteren.

Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt namelijk dat wanneer zelfdoding op een sensationele, romantische of banale manier wordt voorgesteld in de media, kwetsbare personen hierdoor geïnspireerd kunnen worden.

Wereldwijd erkennen de wetenschappelijke en politieke wereld de verantwoordelijkheid van journalisten in de preventie van zelfdoding. Landen als de V.S., Australië, Duitsland en Zwitserland vaardigden al richtlijnen uit voor de berichtgeving over zelfdoding. Een eerste inspanning wordt gedaan in Vlaanderen in 2004 met de brochure *Zelfdoding en de pers. Aanbevelingen voor journalisten*. Uit een inhoudsanalyse van krantenartikels (uit de acht grote Vlaamse dagbladen) verschenen voor en na de bekendmaking van de richtlijnen, blijkt dat de berichtgeving over zelfdoding niet significant verbeterd is (Swinnen, 2006).

Journalisten kennen immers de richtlijnen niet of onvoldoende en hebben zelfs geen weet van het bestaan ervan.

De noodzaak om deze aanbevelingen opnieuw voor te stellen en te verspreiden drong zich dus op.

In April 2006 krijgt de Werkgroep Verder de steun van de Vlaamse Overheid om hier terug een inspanning voor te doen. Samen met suïcidologen, communicatiedeskundigen, vertegenwoordigers van de media en nabestaanden stelden wij een nieuwe folder 'Als journalist kan je levens redden' op. Werkgroep Verder lanceerde die i.s.m. de Vlaamse

Vereniging van Journalisten en de Raad voor Journalistiek op 10 september 2007
(Werelddag Suïcidepreventie).

Daarnaast werden de media in Vlaanderen (journalisten voor de geschreven pers, radio en televisie) gecontacteerd. We hadden een afspraak met elke hoofd / eindredactie voor een overleg waarbij deze richtlijnen toegelicht werden. Dit is zeer tijdsintensief maar eerdere ervaringen leren ons dat alleen het rondsturen van dergelijke folder weinig of geen effect heeft. Het was tegelijk een mogelijkheid om moeilijkheden te inventariseren waar journalisten in de praktijk mee geconfronteerd worden. Tevens werd bekeken hoe men deze richtlijnen binnen hun resp. redactie en journalisten ging verspreiden en implementeren. We deden i.s.m. Prof. Van Den Bulcke (dept. Communicatiewetenschappen) van de KULeuven een inhoudsanalyse om te zien of deze hernieuwde aanpak en lancering voor enig effect heeft gezorgd.

Inhoudsanalyse – Onderzoeksopzet

- 6 kranten: De Morgen, De standaard, Gazet van Antwerpen, Belang van Limburg, Het Laatste Nieuws, Het Nieuwsblad
- 2 artikels per krant per dag (ma, di, woe, do, vrij, zat) = 144 artikels
- Periode:
 - Voor onderzoek: artikels gepubliceerd tussen 9 september 2006 tem 9 september 2007
 - Na onderzoek: artikels gepubliceerd tussen 10 september 2007 tem 10 september 2009
- Criteria: zelfmoord or zelfdoding or suïcide or suicide not (zelfmoordaanslag or zelfmoordterroris or zelfmoordpilo or zelfmoordkandida or zelfmoordoperatie or zelfmoordaanval or zelfmoordactie or zelfmoordbrigade or zelfmoordcommando or zelfmoordvlieg)
- Op basis van 56 variabelen

Het Laatste Nieuws, Het Nieuwsblad en ook de Morgen publiceren het meest artikels over deze thematiek. Het Belang van Limburg het minste.

Ondanks de vaststelling dat men het vaker over zelfmoord heeft zijn er beduidend meer artikels waarin het woord zelfdoding voorkomt. Er is een positieve evolutie bij alle kranten maar bij De Standaard is de stijging het grootste. De Morgen scoort het minst goed. Weinig journalisten maken gebruik van de wetenschappelijke term 'suïcide'.

De manier waarop iemand een eind aan zijn of haar leven maakt wordt na de bekendmaking van de richtlijnen even vaak vermeld als ervoor en er wordt nog steeds weinig melding gemaakt van preventiemogelijkheden. We zien in het vooronderzoek dat er geen enkel artikel aandacht besteedde aan preventiemogelijkheden. In het na onderzoek (dus na de lancering van de mediarijchlijnen) werd in 6,9% van de artikels preventiemogelijkheden vermeld. Dit is een significante stijging, maar desalniettemin een bedroevend resultaat. De vraag om zelfdodingen niet te heroïseren heeft geen significante impact. De psychische problematiek wordt daarenboven niet vaker benadrukt en zelfdodingen van beroemdheden blijven een even belangrijk thema. Journalisten berichten

ook meer over suicides van bekende personen sinds de bekendmaking van de richtlijnen. Dit is strijd met de mediarijhtlijnen.

Het sensationele karakter van de berichtgeving is echter wel significant gedaald sinds september 2007. Er is minder beeldmateriaal en het risico op imitatie gegenereerd door de artikels is significant gedaald.

IRS (Imitatie Risico op Suicide) is de **belangrijkste variabele** uit de studie. Het is de som van potentieel gevaarlijke aspecten van een bericht. 'Gevaarlijk' moet hier gezien worden als een hoge kans op imitatie genererend. Voor de titel onderscheidt Michel Konrad acht potentieel gevaarlijke kenmerken, zoals een grote titel en verwijzing naar zelfdoding en methode in de titel. Hetzelfde doet hij voor de tekst (ook acht kenmerken) en voor het beeldmateriaal onderscheidt hij zes gevarenkenmerken. Wanneer die elementen aanwezig zijn, krijgt een artikel een positieve score (namelijk 1 staat voor ja, 0 voor nee). IRS is de optelling van die scores. Michel stelt dat wanneer de IRS groter is dan zes, de artikels in de categorie 'hoog risico op imitatie' vallen.

De gemiddelde Imitatie Risico Score is sinds de bekendmaking van de richtlijnen gedaald van 5.58 (SD= 3.575) naar 4.58 (SD= 3.152). Artikels hebben dus een minder grote kans om imitatie uit te lokken na september 2007.

De Standaard scoort het beste. Het Nieuwsblad/Het Volk scoort voor Imitatie Risico Score het hoogst (7.33), gevolgd door het Belang van Limburg (5.83) en Gazet Van Antwerpen (5.42). Michel Konrad stelt dat wanneer de IRS groter is dan zes, de artikels in de categorie 'hoog risico op imitatie' vallen. Dit betekent concreet dat met name berichtgeving in Het Nieuwsblad een verhoogd risico op imitatie veroorzaakt.

We kunnen dus vaststellen dat **de kwaliteit van de berichtgeving over zelfdoding op bepaalde aspecten verbeterd is**. De berichtgeving is minder sensationeel en minder drempelverlagend - imitatieverhogend.

Journalisten blijken vaker de richtlijnen te kennen en te willen respecteren. **Toch is een blijvende aandacht en opvolging noodzakelijk!** Daarnaast zijn er verschillende aspecten die voor verbetering vatbaar zijn (zoals de melding van de methode, het berichten over een bekende persoon, meer vermelden van hulpverleningsadressen, benadrukken van psychische problematiek,...)

Toekomstige uitdagingen!

We zijn dus op de goede weg! Maar... verspreiding en bekendmaking van deze media-richtlijnen is een continu proces. Om een sensibiliseringseffect te bekomen is een doorgedreven inspanning nodig over verscheidene jaren. De steun van partners uit de journalistieke wereld (Vlaams Vereniging van Journalisten, Deontologische raad voor de

Journalistiek) is blijvend wenselijk. Tevens is een voortdurende waakzaamheid (media-watch) rond deze berichtgeving nodig, zeker met het toenemende belang van snel evoluerende e-nieuwssites. Werkgroep Verder wil hierbij niet alleen fungeren als opvolger van de media-richtlijnen, maar vooral een partner zijn voor de media die kan geconsulteerd worden over artikels, inhouden, cijfers, getuigenissen m.b.t. zelfdoding.

D.m.v. kortdurende infosessies en vormingsmomenten willen we eveneens journalisten van naderbij laten kennismaken met de richtlijnen met betrekking tot bericht geven rond zelfdoding en de mogelijke positieve als negatieve gevolgen.

Daarnaast willen we blijvend goede berichtgeving in de kijker zetten door het uitreiken van de jaarlijkse Media Award 'Als journalist kan je levens redden,...

Daarom vraagt Werkgroep Verder aan de Vlaamse Overheid een continuering van dit project.

INFORMATIE VOOR DE PERS:

Meer informatie kan bekomen worden bij de Werkgroep Verder, Nabestaanden na Zelfdoding

Werkgroep Verder behartigt de belangen van nabestaanden na zelfdoding in Vlaanderen door het coördineren, organiseren en ondersteunen van activiteiten voor / door nabestaanden.

tel. 02 361 21 28, gsm. 0472 18 73 19

info@werkgroepverder.be

www.zelfdoding.be / www.werkgroepverder.be

Links:

Vlaams Actieplan Suïcidepreventie:

<http://www.zorg-en-gezondheid.be/preventiezelfdoding.aspx>

Werkgroep Verder – Media

<http://www.zelfdoding.be>